

รายละเอียดของรายวิชา (มคอ.๓)
รายวิชา ๐๐๐ ๔๕๗ ธรรมะภาคปฏิบัติ ๗

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขต/คณะ/ภาควิชา	ขอนแก่น / คณะพุทธศาสตร์ / ภาควิชาศาสนาและปรัชญา

หมวดที่ ๑ ข้อมูลโดยทั่วไป

๑.รหัสและชื่อรายวิชา	๐๐๐ ๔๕๗ ธรรมะภาคปฏิบัติ ๗ (Buddhist Meditation VII)
๒.จำนวนหน่วยกิต	๑ หน่วยกิต (๑-๒-๔)
๓.หลักสูตรและประเภทของรายวิชา	หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา หมวดวิชาเฉพาะด้านปรัชญา (วิชาเลือกเฉพาะสาขापรัชญา)
๔.อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา และอาจารย์ผู้สอน	อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร พระครูปริยัติธรรมวงศ์,รศ.ดร., พระมหาปพน กตสาโร/แสงย่อย, พระมหาประทีป สญญโม ดร. ผศ.ดร.พลเฝ้า เพ็งวิภาศ พระสมบัตินิธิธูตาโน,ดร. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา พระมหาประทีป สญญโม/พรมสิทธิ์ อาจารย์ผู้สอน พระมหาประทีป สญญโม/พรมสิทธิ์, นธ.เอก, ปธ.๗, พธ.บ.ปรัชญา, ศศ.ม.(ปรัชญา),พธ.ด.(พุทธศาสนา)
๕.ภาคการศึกษา / ชั้นปีที่เรียน	ภาคการศึกษาที่ ๑ / ๒๕๖๕ ชั้นปีที่ ๔
๖.รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน (Pre-requisite) (ถ้ามี)	ไม่มี
๗.รายวิชาที่ต้องเรียนพร้อมกัน (Co-requisites) (ถ้ามี)	ไม่มี
๘.ทวนสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้	ไม่มี กำหนดการทวนสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ในรายวิชานี้
๙. สถานที่เรียน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตขอนแก่น ณ อาคารเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา ชั้น 1 เวลา 08.30-17.00 น. พระมหาประทีป สญญโม,ดร./อาจารย์ประจำรายวิชา 000 457 ธรรมะภาคปฏิบัติ 7 ครั้งที่ 1 วันศุกร์ที่ 22 ก.ค. 2565/ ครั้งที่ 2 วันพฤหัสบดีที่ 4 ส.ค.2565/ ครั้งที่ 3 วันอังคารที่ นิตยบรรพชิตนุ่งจีวรหม่ดองรดอก/นิตยคฤหัสถ์ แต่งกายชุดขาว สำหรับปฏิบัติธรรม (นิตยบรรพชิตนุ่งจีวรหม่ดองรดอก/นิตยคฤหัสถ์แต่งกายชุดขาวสำหรับปฏิบัติธรรม ห้องอาจารย์ที่ปรึกษา ห้อง ๒๐๑ เวลา ๑๒.๐๐ น. -๑๗.๐๐ น. ทุกวันพุธ เริ่มต้นวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๕ สิ้นสุดวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๕

หมวดที่ ๒ จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

๑. จุดมุ่งหมายของรายวิชา

เพื่อให้ผู้เรียนรู้หลักการและวิธีการปฏิบัติกรรมฐาน สภาวะธรรมที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติฯ วิธีแก้สภาวะธรรมของสำนักปฏิบัติธรรมในสมัยปัจจุบัน เปรียบเทียบกับมหาสติปัฏฐานสูตร และฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม และนั่งกำหนด ส่งและสอบอารมณ์

วัตถุประสงค์

ก. วัตถุประสงค์การเรียนรู้

๑. เพื่อให้รู้วิธีการปฏิบัติกรรมฐาน สภาวะธรรมที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติฯ และวิธีแก้สภาวะธรรมของสำนักปฏิบัติธรรมในสมัยปัจจุบัน
๒. เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบวิธีการปฏิบัติกรรมฐาน สภาวะธรรมที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติฯ และวิธีแก้สภาวะธรรมของสำนักปฏิบัติธรรมในสมัยปัจจุบันกับมหาสติปัฏฐานสูตร
๓. เพื่อให้ได้ฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน

ข. วัตถุประสงค์เชิงคุณธรรม

๑. มีสภาพจิตใจที่เข้มแข็งขึ้น สามารถควบคุมตนเองได้ในทุกสถานการณ์
๒. มีสภาพจิตที่เบิกบาน แจ่มใส
๓. รู้จักบริหารจัดการกับตัวเองได้อย่างเหมาะสมกับเหตุการณ์ รู้จักคิด รู้จัก ควบคุมตัวเอง ก้าวทันกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก

๒. วัตถุประสงค์ในการการพัฒนา/ปรับปรุงรายวิชา

๑. กำลังดำเนินการทำสื่อการเรียนการสอนโดย e-learning
๒. ปรับปรุงเนื้อหาการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักฐานเชิงประจักษ์

หมวดที่ ๓ ลักษณะและการดำเนินการ

๑. คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาวิธีการปฏิบัติกรรมฐาน สภาวะธรรมที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติฯ วิธีแก้สภาวะธรรมของสำนักปฏิบัติธรรมในสมัยปัจจุบัน เปรียบเทียบกับมหาสติปัฏฐานสูตร ฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม และนั่งกำหนด ส่งและสอบอารมณ์

๒. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา

บรรยาย	สอนเสริม	การฝึกปฏิบัติ/งานภาคสนาม/การฝึกงาน	การศึกษาด้วยตนเอง
บรรยาย ๓๐ ชั่วโมงต่อภาคการศึกษา	สอนเสริมตามความต้องการของนิสิตเฉพาะราย	มีการฝึกปฏิบัติงานภาคสนาม	การศึกษาด้วยตนเอง ๖ ชั่วโมงต่อสัปดาห์

๓. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษาเป็นรายบุคคล
- อาจารย์ประจำรายวิชา ประกาศเวลาให้คำปรึกษาผ่านเว็บไซต์คณะพุทธศาสตร์
  - อาจารย์จัดเวลาให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล หรือ รายกลุ่มตามความต้องการ ๑ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (เฉพาะรายที่ต้องการ)

หมวดที่ ๔ การพัฒนาการเรียนรู้ของนิสิต

๔.๑ การพัฒนาคุณลักษณะพิเศษของนิสิต

คุณลักษณะพิเศษ	กลยุทธ์หรือกิจกรรมของนิสิต
ด้านบุคลิกภาพ	มีการสอดแทรกเรื่อง การสำรวมในสมณภาวะ การครองจีวรหรือการแต่งกาย การเข้าสังคมและศาสนพิธี เทคนิคการเจรจา สื่อสาร การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และการวางตัวในการทำงานในบางรายวิชาที่เกี่ยวข้อง และในกิจกรรมปัจฉิมนิเทศก่อนที่นิสิตจะสำเร็จการศึกษา
ด้านภาวะผู้นำ และความรับผิดชอบ ตลอดจนวินัยในตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดให้มีรายวิชาซึ่งนิสิตต้องทำงานเป็นกลุ่ม และมีการกำหนดหัวหน้ากลุ่มในการทำรายงานตลอดจน กำหนดให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการนำเสนอรายงาน เพื่อเป็นการฝึกให้นิสิตได้สร้างภาวะผู้นำและการเป็นสมาชิกกลุ่มที่ดี - มีกิจกรรมนิสิตที่มอบหมายให้นิสิตหมุนเวียนกันเป็นหัวหน้าในการดำเนินกิจกรรม เพื่อฝึกให้นิสิตมีความรับผิดชอบ - มีกติกาที่จะสร้างวินัยในตนเอง เช่น การเข้าเรียนตรงเวลาเข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอ การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน เสริมความกล้าในการแสดงความคิดเห็น
จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ	มีการให้ความรู้ถึงแก่นิสิตในการนำเอาความรู้ทางด้านภาษาบาลีสันสกฤตไปใช้ในการทำงานที่จะทำให้นิสิตอยู่ร่วมกับคนอื่นและคนในสังคมได้

๔.๒ การพัฒนาการเรียนรู้ในแต่ละด้าน (จาก มคอ.๒ หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา ปรัชญา (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช ๒๕๕๕))

๑. คุณธรรม จริยธรรม					๒. ความรู้					๓. ทักษะทางปัญญา					๔. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบต่อสังคม					๕. ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ				
๑	๒	๓	๔	๕	๑	๒	๓	๔	๕	๑	๒	๓	๔	๕	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔		
●	○	○	●	●	●	●	○	●	○	●	○	●	○	○	●	○	●	○	○	●	●	●		

๔.๒.๑ คุณธรรม จริยธรรม

ผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม	กลยุทธ์การสอนที่ใช้พัฒนาการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม	กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม
<p>ความรับผิดชอบหลัก</p> <p>๑) มีศีลธรรมและศรัทธาอุทิศตน เพื่อพระพุทธศาสนา</p> <p>๓) เคารพสิทธิ ศักดิ์ศรีความเป็นคน และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น</p> <p>ความรับผิดชอบรอง</p> <p>๒) มีจิตสาธารณะและเสียสละเพื่อส่วนรวม</p> <p>๔) เห็นคุณค่าศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น</p> <p>๕) ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคมชาติศาสนา</p>	<p>๑) บรรยายเชิงวิชาการ</p> <p>๒) การมอบหมายงาน</p> <p>๓) กำหนดให้นิสิตฝึกอภิปรายวิเคราะห์เนื้อหาด้านคุณธรรม จริยธรรม</p> <p>๔) การฝึกทักษะการศึกษา ค้นคว้าเนื้อหาสาระตั้งแต่ในพระไตรปิฎก โดยเฉพาะเนื้อหาสาระตั้งแต่ในพระสูตรต้นตปิฎก</p>	<p>๑) ประเมินพฤติกรรมการเข้าเรียน ความรับผิดชอบงาน ความตรงต่อเวลา</p> <p>๒) ประเมินผลจากการนำเสนอหรือส่งงานที่มอบหมายตามกรอบเวลาที่กำหนดไว้</p> <p>๓) การสังเกตพฤติกรรม</p> <p>๔) ประเมินผลจากการทดสอบกลางภาค และสอบปลายภาค</p>

๔.๒.๒ ความรู้

ผลการเรียนรู้ด้านความรู้	กลยุทธ์การสอนที่ใช้พัฒนาการเรียนรู้ด้านความรู้	กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้
<p>ความรับผิดชอบหลัก</p> <p>๑) มีความรู้ความเข้าใจหลักการ ทฤษฎีและเนื้อหา</p> <p>๓) สามารถนำความรู้มาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้</p> <p>ความรับผิดชอบรอง</p> <p>๒) ใช้ความรู้มาอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างมีเหตุผล</p> <p>๔) มีความรอบรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทั้งของไทยและของโลก</p> <p>๕) รู้จักแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง</p>	<p>๑) บรรยาย อภิปราย</p> <p>๒) การทำงานกลุ่ม/การนำเสนอใบงาน</p> <p>๓) การวิเคราะห์กรณีศึกษา และมอบหมายให้ค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้อง โดยนำมาสรุปและนำเสนอ</p> <p>๔) เน้นการศึกษาโดยใช้บททดสอบ</p> <p>๕) เน้นการศึกษาโดยใช้ปัญหา และโครงงาน (Problem base learning)</p> <p>๖) เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ (Student Center)</p>	<p>๑) ทดสอบย่อย สอบกลางภาค สอบปลายภาค ด้วยข้อสอบที่เน้นทั้งด้านศักยภาพและสมรรถภาพ</p> <p>๒) สมุดบันทึก</p> <p>๓) รายงาน/ใบงาน</p> <p>๔) การสังเกตพฤติกรรม</p> <p>๕) ประเมินการนำเสนอสรุปการศึกษาค้นคว้าข้อมูล</p>

๔.๒.๓ ทักษะทางปัญญา

ผลการเรียนรู้ด้านทักษะทาง ปัญญา	กลยุทธ์การสอนที่ใช้พัฒนาการ เรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญา	กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ด้านทักษะทาง ปัญญา
ความรับผิดชอบหลัก ๑) สามารถค้นหาข้อมูลทำความเข้าใจและประเมินข้อมูลจากหลักฐาน ๓) สามารถประยุกต์ความรู้และทักษะเพื่อแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ความรับผิดชอบรอง ๒) สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์อย่างเป็นระบบและมีเหตุผล	๑) การบรรยาย/อภิปรายเชิงวิชาการ ๒) การมอบหมายงานให้นิสิตศึกษาค้นคว้าข้อมูลและนำเสนอผลการศึกษา ๓) การให้นิสิตศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาในพระสูตรต้นตปิฎก จนเกิดทักษะสามารถนำไปถ่ายทอดได้	๑) ประเมินจากผลงานและการของผู้เรียนที่เกิดจากการใช้กระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นเหตุเป็นผลศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจารณ์ และนำเสนออย่างเป็นระบบ ๒) ประเมินผลจากการทดสอบย่อย การสอบกลางภาค และการสอบปลายภาค โดยเน้นข้อสอบที่แสดงถึงทักษะทางปัญญาเกี่ยวกับพระสูตรต้นตปิฎก

๔.๒.๔ ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

ผลการเรียนรู้ด้านทักษะ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและ ความรับผิดชอบ	กลยุทธ์การสอนที่ใช้พัฒนาการ เรียนรู้ด้านทักษะความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลและความ รับผิดชอบ	กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ด้านทักษะ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความ รับผิดชอบ
ความรับผิดชอบหลัก ๓) มีมนุษยสัมพันธ์รู้จักควบคุมอารมณ์และยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ๔) รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ความรับผิดชอบรอง ๑) สามารถทำงานเป็นทีม ๒) เป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตาม	๑) จัดกิจกรรมกลุ่มภายในห้องเรียนหรือห้องสมุด เพื่อการศึกษาค้นคว้าข้อมูล ๒) มอบหมายงานเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม ๓) การนำเสนอหรือส่งไปงาน/รายงานที่ได้ศึกษาค้นคว้า	๑) ประเมินตนเองและเพื่อนด้วยแบบฟอร์มที่กำหนด ๒) การสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล/กลุ่ม ๓) การประเมินผลงานที่นำเสนอ ๔) ประเมินผลจากการทดสอบย่อย การสอบกลางภาค และการสอบปลายภาค

๔.๒.๕ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ผลการเรียนรู้ด้านทักษะการ วิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	กลยุทธ์การสอนที่ใช้พัฒนาการ เรียนรู้ด้านทักษะการวิเคราะห์ เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ	กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ด้านทักษะการ วิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ

<p>ผลการเรียนรู้ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ</p>	<p>กลยุทธ์การสอนที่ใช้พัฒนาการเรียนรู้ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ</p>	<p>กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ</p>
<p>ความรับผิดชอบหลัก ๑) ใช้ทักษะวิเคราะห์เชิงตัวเลขได้ ความรับผิดชอบต่อรอง ๒) ใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารความหมายได้ดีทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน ๓) มีทักษะใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม</p>	<p>๑) อภิปราย ๒) มอบหมายงานให้นักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จาก website สื่อการสอน e-learning ๓) ทำรายงาน โดยเน้นการนำตัวเลข หรือมีสถิติอ้างอิงจากแหล่งที่มาของข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ๔) นำเสนอ/ส่งใบงานหรือรายงานโดยใช้รูปแบบและเทคโนโลยีที่เหมาะสม</p>	<p>๑) การจัดทำรายงาน และนำเสนอด้วยสื่อเทคโนโลยี ๒) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน</p>

หมวดที่ ๕ แผนการสอนและการประเมินผล

๑. แผนการสอน

ลำดับที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
๑	หน่วยที่ ๑ ศึกษาหลักการและวิธีการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานของสำนักปฏิบัติธรรมต่าง ๆ ในปัจจุบัน	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๑ -๖ ระยะ นั่งกำหนด ๑- ๖ ระยะ ส่งและสอบอารมณ์	พม.ประทีป สบุญโม
๒	หน่วยที่ ๒ ศึกษาหลักการและวิธีการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานของสำนักปฏิบัติธรรมสำนักปฏิบัติธรรมสวนโมกข์ท่านพุทธทาสภิกขุ จังหวัด สุราษฎร์ธานี	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๑ -๖ ระยะ นั่งกำหนด ๑- ๖ ระยะ ส่งและสอบอารมณ์	พม.ประทีป สบุญโม
๓	หน่วยที่ ๓ ศึกษาหลักการและวิธีการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานของสำนักปฏิบัติธรรมต่าง ๆ ในปัจจุบันสวนโมกข์ท่านพุทธทาสภิกขุ จังหวัด สุราษฎร์ธานี	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๑ -๖ ระยะ นั่งกำหนด ๑- ๖ ระยะ ส่งและสอบอารมณ์	พม.ประทีป สบุญโม
๔	หน่วยที่ ๔ ศึกษาหลักการและวิธีการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานของสำนักปฏิบัติธรรมสำนัก	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม	พม.ประทีป สบุญโม

ลำดับ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
	ปฏิบัติธรรมวัดปากน้ำภาษีเจริญ หลวงพ่อสด กรุงเทพฯ		๑ -๖ ระยะเวลา นั่งกำหนด ๑- ๖ ระยะเวลา ส่งและสอบอารมณ์	
๕	หน่วยที่ ๕ ศึกษาหลักการและวิธีการปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานของสำนักปฏิบัติธรรมสำนัก ปฏิบัติธรรมวัดปากน้ำภาษีเจริญ หลวงพ่อสด กรุงเทพฯ	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๑ -๖ ระยะเวลา นั่งกำหนด ๑- ๖ ระยะเวลา ส่งและสอบอารมณ์	พม.ประทีป สบุญโม
๖	หน่วยที่ ๖ ศึกษาหลักการและวิธีการปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานของสำนักปฏิบัติธรรมหนอง ป่าพง จ.อุบลราชธานี พระโพธิญาณเถระ (ชา สุภทฺโท)	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๑ -๖ ระยะเวลา นั่งกำหนด ๑- ๖ ระยะเวลา ส่งและสอบอารมณ์	พม.ประทีป สบุญโม
๗	หน่วยที่ ๗ ศึกษาหลักการและวิธีการปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานของสำนักปฏิบัติธรรมหนอง ป่าพง จ.อุบลราชธานี พระโพธิญาณเถระ (ชา สุภทฺโท)	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๑ -๖ ระยะเวลา นั่งกำหนด ๑- ๖ ระยะเวลา ส่งและสอบอารมณ์	พม.ประทีป สบุญโม
๘	หน่วยที่ ๘ ศึกษาหลักการและวิธีการปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานของ สำนักปฏิบัติธรรมวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎ์ กรุงเทพ พระธรรมธีรราชฆานุมณี (โชดก ญาณสิทธิ)	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๑ -๖ ระยะเวลา นั่งกำหนด ๑- ๖ ระยะเวลา ส่งและสอบอารมณ์	พม.ประทีป สบุญโม
๙	หน่วยที่ ๙ ศึกษาหลักการและวิธีการปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานของ สำนักปฏิบัติธรรมวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎ์ กรุงเทพ พระธรรมธีรราชฆานุมณี (โชดก ญาณสิทธิ)	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๑ -๖ ระยะเวลา นั่งกำหนด ๑- ๖ ระยะเวลา ส่งและสอบอารมณ์	พม.ประทีป สบุญโม
๑๐	หน่วยที่ ๑๐ ศึกษาหลักการและวิธีการปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานของ สำนักปฏิบัติธรรมวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎ์ กรุงเทพ พระธรรมธีรราชฆานุมณี (โชดก ญาณสิทธิ)	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๑ -๖ ระยะเวลา นั่งกำหนด ๑- ๖ ระยะเวลา ส่งและสอบอารมณ์	พม.ประทีป สบุญโม
๑๑	หน่วยที่ ๑๑ ศึกษาหลักการและวิธีการปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานของ สำนักปฏิบัติธรรมวัดอัมพวัน จังหวัดสิงห์บุรี หลวงพ่ोजรัล ฐิตธมโม	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๑ -๖ ระยะเวลา นั่งกำหนด ๑- ๖ ระยะเวลา ส่งและสอบอารมณ์	พม.ประทีป สบุญโม

ลำดับ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
๑๒	หน่วยที่ ๑๒ ฝึกปฏิบัติการปฏิบัติวิปัสนา กรรมฐานตามแนวของพระธรรมธีรราชมหมุนี (โชดก ญาณสิทธิ) -สมาทานกรรมฐาน,ฝึกปฏิบัติ -เดินจงกรม ๖ ระยะส่งอารมณ์ และแก้ อารมณ์	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๑ -๖ ระยะ นั่งกำหนด ๑- ๖ ระยะ ส่งและสอบอารมณ์	พม.ประทีป สบุญโม
๑๓	หน่วยที่ ๑๓ ฝึกปฏิบัติการปฏิบัติวิปัสนา กรรมฐานตามแนวของพระธรรมธีรราชมหมุนี (โชดก ญาณสิทธิ) -สมาทานกรรมฐาน,ฝึกปฏิบัติ -เดินจงกรม ๖ ระยะส่งอารมณ์ และแก้ อารมณ์	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๑ -๖ ระยะ นั่งกำหนด ๑- ๖ ระยะ ส่งและสอบอารมณ์	พม.ประทีป สบุญโม
๑๔	หน่วยที่ ๑๔ ฝึกปฏิบัติการปฏิบัติวิปัสนา กรรมฐานตามแนวของพระธรรมธีรราชมหมุนี (โชดก ญาณสิทธิ) -สมาทานกรรมฐาน,ฝึกปฏิบัติ -เดินจงกรม ๖ ระยะ ส่งอารมณ์ และแก้ อารมณ์		บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๑ -๖ ระยะ นั่งกำหนด ๑- ๖ ระยะ ส่งและสอบอารมณ์	พม.ประทีป สบุญโม
	หน่วยที่ ๑๕ ฝึกปฏิบัติการปฏิบัติวิปัสนา กรรมฐานตามแนวของพระธรรมธีรราชมหมุนี (โชดก ญาณสิทธิ) -สมาทานกรรมฐาน,ฝึกปฏิบัติ -เดินจงกรม ๖ ระยะ ส่งอารมณ์ และ		บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๑ -๖ ระยะ นั่งกำหนด ๑- ๖ ระยะ ส่งและสอบอารมณ์	พม.ประทีป สบุญโม
๑๕	หน่วยที่ ๑๖ กิจกรรมบูรณาการการเรียนการ สอนโครงการบริการวิชาการแก่สังคม สาขาวิชาพระพุทธศาสนาในโครงการฝึก ปฏิบัติการเผยแผ่วิปัสสนา/ปฏิบัติธรรม ประจำปี...กิจกรรมอื่น	๓	นิสิตบริการวิชาการโดยการเผยแผ่ การปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ๗ สำนักในเมืองไทยบนเว็บไซต์	พม.ประทีป สบุญโม
๑๖	กิจกรรมนำเสนอสรุปโครงการบริการ วิชาการแก่สาขาวิชาพระพุทธศาสนาใน โครงการฝึกปฏิบัติการเผยแผ่วิปัสสนา/ปฏิบัติ ธรรมประจำปี ๒๕๖๒		บรรยายอภิปราย/นำเสนอ ภาพประกอบสไลด์ ชักถาม	พม.ประทีป สบุญโม

๒. แผนการประเมินผลการเรียนรู้

ที่	ผลการเรียนรู้	วิธีการประเมิน	สัดส่วนที่ประเมิน	สัดส่วนของการประเมินผล
๑	๑.๑,๑.๖, ๑.๗, ๒.๑, ๒.๔-๒.๖, ๓.๒	ทดสอบย่อยครั้งที่ ๑	๔	-%
		สอบกลางภาค	๘	- %
		ทดสอบย่อยครั้งที่ ๒	๑๒	-%
		สอบปลายภาค	๑๖	๕๐ %
๒	๑.๑,๑.๖, ๑.๗, ๒.๑, ๒.๔-๒.๖, ๓.๒ ๔.๑- ๔.๖,๓-๕.๔	วิเคราะห์กรณีศึกษา ค้นคว้า การนำเสนอ รายงานการทำงานกลุ่มและผลงาน การอ่านและสรุปบทความ การส่งงานตามที่มอบหมาย	ตลอดภาคการศึกษา	๔๐ %
๓	๑.๑- ๑.๗, ๓.๑	การเข้าชั้นเรียน การมีส่วนร่วม อภิปราย เสนอความคิดเห็นในชั้นเรียน	ตลอดภาคการศึกษา	๑๐%

หมวดที่ ๖ ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

๑. เอกสารและตำราหลัก

- การศาสนา, กรม. พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง. เล่มที่ ๑๐, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรมการศาสนา, ๒๕๒๑.
 _____ พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง. เล่มที่ ๑๒, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรมการศาสนา, ๒๕๒๑.
 _____ ประมวลการสอนวิชาประวัติพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรมการศาสนา, ๒๕๒๔.
 ชา สุภโท,หลวงพ่อก. นอกเหนือเหตุผล. อุบลราชธานี : วัดบึงหวาย ,๒๕๒๔.
 ภัททันตะ อาสภเถระ, พระ. วิปัสสนาที่ปณีฎีกา. กรุงเทพฯ : ไทศาลวิทยา, ๒๕๑๘.
 มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๐๐. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.
 _____ พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.
 _____ อรรถกถาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๒.
 ธรรมธีรราชมหาวิทยาลัย(โชคก ญาณสิทธิ), พระ. หลักปฏิบัติ สมณะ-วิปัสสนากรรมฐาน : อมรินทร์ พริ้นติ้งกรุ๊ป, ๒๕๓๒.
 ธรรมธีรราชมหาวิทยาลัย(โชคก ญาณสิทธิ), พระ. อุดมวิชา. กรุงเทพฯ : การพิมพ์พระนคร., ๒๕๓๑.
 _____ วิปัสสนากรรมฐานภาคสอง. กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พริ้นติ้งกรุ๊ป, ๒๕๓๒.
 ธนิต อยู่โพธิ์.สติปัญญาสำหรับทุกคน ,กรุงเทพฯ : ศิวพรการพิมพ์ ,๒๕๑๘.
 ประวัติและผลงานพุทธศาสนิกขุ ,กรุงเทพฯ : ธรรมสภา ,๒๕๓๘.
 ราชวรมุนี (ประยูรค์ ปยุตโต), พระ. พุทธธรรม. กรุงเทพฯ : โอ เอส พริ้นติ้งเฮาส์ , ๒๕๒๕.
 _____ พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๒.
 ราชวรมุนี (ประยูรค์ ปยุตโต), พระ. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ พิมพ์ครั้งที่ ๘, กรุงเทพฯ : มหาจุฬา

<p>ลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๒.   เทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต), พระ. ปฏิบัติธรรมให้ถูกทาง. กรุงเทพฯ : สหธรรมมิก , ๒๕๓๒.   ราชวิสุทธิโสภณ(วิลาส ญาณวโร) ป.ธ.๙.พระ. วิมุตติรัตนมาลี, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มิตรสยาม,๒๕๓๙.   ศรีวิสุทธิกวี, พระ. การบริหารจิต, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาเมฆกุฎราชวิทยาลัย, ๒๕๒๙.   สมภาร สมภาโร ,พระ. ธรรมะภาคปฏิบัติ , กรุงเทพฯ : สหธรรมมิก ,๒๕๔๗.   อินทวังสะเถระ, พระ. ปุจฉาวิสัชนา มหาสติปัฏฐานสูตร, กรุงเทพฯ : บริษัท ๒๑ เซ็นจูรี่ จำกัด,๒๕๔๕.</p>
<p>พุทธทาสภิกขุ .อานาปานสติภาวนา .กรุงเทพฯ : การพิมพ์พระนคร ,๒๕๓๕. อุปลมณี ,วัดหนองป่าพง ,อุบลราชธานี : ๒๕๓๕</p>
<p>๒. เอกสารและข้อมูลสำคัญ   เอกสารประกอบการสอน วิชาธรรมะภาคปฏิบัติ ผศ.พระสมภาร สมภาโร(ทวีรัตน์)รวบรวมและเรียบเรียง</p>
<p>๓. เอกสารและข้อมูลแนะนำ ไม่มี</p>

หมวดที่ ๗ การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา

<p>๑. กลยุทธ์การประเมินประสิทธิผลของรายวิชาโดยนักศึกษา   การประเมินประสิทธิผลในรายวิชานี้ ที่จัดทำโดยนักศึกษา ได้จัดกิจกรรมในการนำแนวคิดและความเห็นจากนักศึกษาได้ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสนทนากลุ่มระหว่างผู้สอนและผู้เรียน - การสังเกตการณ์จากพฤติกรรมของผู้เรียน - แบบประเมินผู้สอน และแบบประเมินรายวิชา - ข้อเสนอแนะผ่านเว็บบอร์ด ที่อาจารย์ผู้สอนได้จัดทำเป็นช่องทางการสื่อสารกับนักศึกษา
<p>๒. กลยุทธ์การประเมินการสอน   ในการเก็บข้อมูลเพื่อประเมินการสอน ได้มีกลยุทธ์ ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสังเกตการณ์สอนของผู้ร่วมทีมการสอน - ผลการสอบ - การทวนสอบผลประเมินการเรียนรู้
<p>๓. การปรับปรุงการสอน   หลังจากผลการประเมินการสอนในข้อ ๒ จึงมีการปรับปรุงการสอน โดยการจัดกิจกรรมในการระดมสมอง และหาข้อมูลเพิ่มเติมในการปรับปรุงการสอน ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - สัมมนาการจัดการเรียนการสอน - การวิจัยในและนอกชั้นเรียน
<p>๔. การทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรายวิชา   ในระหว่างกระบวนการสอนรายวิชา มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ในรายหัวข้อ ตามที่คาดหวังจากการเรียนรู้ในวิชา ได้จากการสอบถามนักศึกษา หรือการสุ่มตรวจผลงานของนักศึกษา รวมถึงพิจารณาจากผลการทดสอบย่อย และหลังการออกผลการเรียนรายวิชา มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์โดยรวมในวิชาได้ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การทวนสอบการให้คะแนนจากการสุ่มตรวจผลงานของนักศึกษาโดยอาจารย์อื่น หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ไม่ใช่อาจารย์ประจำหลักสูตร - มีการตั้งคณะกรรมการในสาขาวิชา ตรวจสอบผลการประเมินการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยตรวจสอบข้อสอบ รายงาน วิธีการให้คะแนนสอบ และการให้คะแนนพฤติกรรม

๕. การดำเนินการทบทวนและการวางแผนปรับปรุงประสิทธิภาพของรายวิชา

จากผลการประเมิน และทวนสอบผลสัมฤทธิ์ประสิทธิผลรายวิชา ได้มีการวางแผนการปรับปรุงการสอน และรายละเอียดวิชา เพื่อให้เกิดคุณภาพมากขึ้น ดังนี้

- ปรับปรุงรายวิชาทุก ๓ ปีหรือตามข้อเสนอแนะและผลการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ตามข้อ ๔
- เปลี่ยนหรือสลับอาจารย์ผู้สอน เพื่อให้นักศึกษามีมุมมองในเรื่องการประยุกต์ความรู้กับปัญหาที่มาจากงานวิจัยของอาจารย์หรือแนวคิดใหม่ๆ

๖. ข้อเสนอแนะของอาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา ต่ออาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรไม่มี

ชื่ออาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา ลงชื่อ

พระมหาพรหม ภิรัต

(พระมหาประทีป สบุญโม,ดร.)

อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตร์บัณฑิต

สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา

วันที่รายงาน.....๙ มิถุนายน ๒๕๖๕.....

ชื่ออาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร.....

ลงชื่อ..(พระมหาปพน กตสารโ,ผศ,ดร.)

ประธานหลักสูตรพุทธศาสตร์บัณฑิต

สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา

วันที่รายงาน.....๙ มิถุนายน ๒๕๖๕